

Preveliko oziranje na želje častnikov tudi ni povsem na pravem mestu. Radi priznavamo važnost častniškega stanu, ali še važnejši so pa za brambo države avstrijski narodi brez izjeme, ki plačujejo davke in dajo vojake.

Toda mi dobro vemo, da ni kriva vojaška uprava neugodnih jezikovnih razmer pri koroškem polku, temveč velik del te krivde zadene dunajsko vlado. Naj bi vlada vojaško vpravo prav poučila o koroških narodnih razmerah in bi tudi pojasnila, da se bode število nemščine ne dovolj večjih vojakov pri koroškem polku še množilo, ker se bodo v smislu ustave morale pomnožiti slovenske ljudske šole. Tega pa sedanja vlada ne stori, ker jej odprava slovenskega polkovnega jezika pri koroškem polku ugaja, da bi ložje ohranila nemške ljudske šole na Koroškem. Tukaj tudi moramo omeniti, da deželnoobrambeni minister na interpelacijo ni odgovarjal le kot vojak, temveč tudi kot član Taaffejeve vlade. Ta odgovor je tudi imel kolikor toliko, kakor tudi gori omenjeno postopanje koroških oblastev, levičarjem pokazati, da se vlada hoče ozirati na njih želje, da torej naj nikakor ne delajo nobene sitnosti.

Taki dogodki pač morajo naše poslance opominjati k največji previdnosti. Nikakor ne smejo kar pristopiti novi večini, ko bi se za to tudi imeli zameriti visokim osebam. Če iz vladnega programa ne izgine ona točka, s katero se hočejo levičarjem zagotoviti za dolgo časa obstanek sedanjih za naš narod skrajno neugodnih političnih razmer, naši poslanci za nobeno ceno ne smejo v novo večino vstopiti. To morajo že povedati v klubu, da bode grof Hohenwart moral s tem računati pri pogajanjih z grofom Taaffejem. Res je, da skoro ni misliti, da se nova večina osnuje, ali dobro je, da ministerski predsednik tudi za vse bodoče čase izve, da na podporo slovenskih poslancev nima računati, ako se ne bode strogo ravnal po ustavi.

Mi Slovenci ne zahtevamo, da bi morda po vsem Koroškem ali Štajarskem morali uradi s Slovenci slovenski občevati, kakor Čehi zastran češčine na Češkem. Zadovoljni smo, če se nam le na slovenskih tleh dovolijo slovenske šole in slovensko uradovanje. Mi ne posegamo po nemških krajih in Nemcem nikakor ne kratimo pravic. Dosedaj smo pa še baš na slovenski zemlji daleč do uresničenja narodne enakopravnosti. Tako dolgo pa, dokler se narodna enakopravnost ne uresniči, pa ne moremo dovoliti, da bi se narodno vprašanje odstavljalo z dnevnega reda in pa levičarjem dajale kake obljube da se slovenščini na Štajarskem in Koroškem ne razširi delokrog. Če pa grof Taaffe misli le pospeševati nemštvo, potem je pač vprašanje, je li njegova vlada kaj boljša, nego bi bila Plenerjeva. Poslednja bi bila nam vsaj odkrita naša nasprotnica. Z očitnim sovražnikom se je pa vedno ložje boriti, nego pa z zavratnim in mi Slovenci nimamo torej nobenega povoda več podpirati sedanje vlade, ko njeno delovanje meri le na to, da le ohrani prvenstvo nemštva v Avstriji. Po našem mnenju moramo Slovenci podpirati vsako vlado, ki kaže resno voljo iz-

vršiti ustavo; če pa te volje več ne kaže, pa jej nimamo nobenega povoda skazovati zaupanja. Zagovarjali smo sedanjo vlado, dokler smo videli, da je kazala vsaj nekoliko spoštovanja do ustave, ali sedaj je pa več ne moremo, ker je očitno začela proti jasnim določbam ustave podpirati prvenstvo nemštva. To naj bode vodilo našim poslancem pri njih političnem delovanju, in preverjeni smemo biti, da njih delovanje ne bode nevspešno, kajti naposled bode le pravica zmagala in naša stvar je pravična.

Nekoliko črtic iz delovanja družbe in podružnic sv. Cirila in Metoda.

Kakor skrbna mati najraje sliši o svojem najmlajšem detetu, tako naj, da bomo razveselili družbo sv. Cirila in Metoda, pred vsem kaj povemo o še le lansko jesen zasnovani njeni ustanovi, o otroškem vrtcu na Greti pri Trstu. Preteklo leto, 21. grudnia, je bila prva božičnica v tem zavodu. Prostorna dvorana otroškega vrtca je bila prenapolnena. Matere so prišle, prepričate se o napredku svoje dece, čast. dame in gospodje iz mesta so prihiteli, radovat se nedolžnega veselja naše dece, in tudi naša duhovščina je počastila s svojo navzočnostjo božičnico. Podružnični prvomestnik, g. Drag. Martelanc, pozdravi goste in povdarja, da bodo danes molili, peli in deklamovali slovenski otročiči, ki so pa bili še pred letom v tujem vrtu, nahajajočem se na Greti. „Ti otroci so bili za nas izgubljeni,“ nadaljuje g. govornik, „mi sami smo jih poštevali kot take in bali smo se, da bodo odrasli preklinjali in zaničevali jezik lastne matere. Ali njihova govorica je sedaj čista mila materinščina, njihova srca so vnetja za Boga in domovino.“ In kakor v dokaz, da so resnične te besede, nastopi mala deklica in deklamuje v lepi slovenščini „Slovenko;“ kmalu zatem pa iznenadi goste ljubki dogovor „Otrok in rožica.“ Ko so bile dovršene vse točke, zahvali se majhen deček zbrani gospodi, ki je zložila toliko daril, da je vsak gojenec kaj dobil. Darovalci in darovalke so zadovoljni zapustili dvorano na Greti; saj so se prepričali, da bodo otroci, vzgojeni v tem zavodu, kjer tako lepo molijo in tako navdušeno pojo cesarsko pesem, vrli katoličani, vrli Avstrijani in vrli Slovenci, ki bodo kot odrasli možje branitelji naše narodnosti.

Prav tako lepa je bila božičnica pri Trstu, v Rojanu, kjer je bilo okolu bogatega božičnega drevesa zbranih nad 50 otrok. Najbolj je ugajala res čarobna točka „Najlepši letni čas.“ — Nad 30 otrok, ki so želeli prihajati v ta vrtec, se je moralo od tu odkloniti radi nedostatnih prostorov. Ni se moglo vstreči prošnjam blagih roditeljev, ki bi bili tako zelo radi izročili svoje otročiče v zavetišče vrtca družbe sv. Cirila in Metoda.

Veliko več dece pa je v vrtcu pri sv. Jakobu v Trstu, ki je nekako semenišče tamošnji štirirazredni šoli družbe sv. Cirila in Metoda. Za ta dva zavoda je bila v čitalnici letošnjo zimo krasna božičnica. Gosp. vodja

Kamušič je pozdravil roditelje in jih opominjal „naj že v zorni mladosti uče otroke Boga ljubiti in spoštovati materin jezik; šola le to nadaljuje, kar stariši začno.“ Ta božičnica je pokazala, kako vrlo spolnuje učiteljsko osobje družbe sv. Cirila in Metoda svojo nalogo. Vse točke so ugajale, najlepše pa je bilo petje. Ljubka je bila pesmica otroškega vrtca „Kdor k vojakom mora iti“, mična pesem mešanega zbora „Po jezeru“, „Tiho noč“ so pa zapeli učenci IV. razreda tako milo, ko bi peli slavčki v čarobni noči. 312 otrok ima letos ta slovenska tržaška ljudska šola; vsi ti bi se bili odtujili svoji slovenski katoliški materi. Da smo jih rešili, ta zavest naj bo plačilo družbi sv. Cirila in Metoda. In vidite, dragi domorodci in domorodkinje, tako dela naša družba leto za letom. Prav primerno je, da prestopimo na Notranjsko, to lepo idejo je pri svoji veselici vrli odbor vrhniške ženske podružnice pojasnil z alegorično podobo, v kateri Slovenija rešuje svoje otroke po podružnicah družbe sv. Cirila in Metoda. Kako resnična je ta podoba, vidimo v Trstu, kjer je pa še kakih 500 okoličanskih otrok brez šolskega pouka, ki naj bi jim pripomogel, da postanejo koristni udje družine, cerkve in države. In kakor v Trstu, tako resnična je napominana podoba v Gorici. Tudi tu je družba sprejela v svoje krilo zapuščeno deco. Poleg res krasne božičnice za Slogine učne zavode v čitalnicah sta prav zelo razveselile vse mladino ljube tudi oni v vrtcih družbe sv. Cirila in Metoda, v Pevmi in Ločniku, kjer je nad 100 otrok. V Pevmi so govorile zlasti tri deklice prav čisto, glasno in lepo povdarjaje vsak zlog. Pri obeh božičnicah so otroci tudi lepo peli in molili. Slednjič pa so dobili obilno gorke obleke, ki jih bo blagodejno ogrevala v mrzli zimi.

Drugače pa je dosedaj družbino delovanje v tožni Koroški. Ondi ima družba glavno nalogo, da zbuja med narodom narodno zavest. To svojo nalogo pa rešuje družba s tem, da prireja po podružnicah shode, na katerih se ljudstvo poučuje in pošteno razveseljuje. Za mladino se skrbi na ta način, da se delijo med njo lepe knjižice in jej tako vzbuja veselje do slovenskega branja in da se vnema za vzvišene idejale po geslu: Vse za vero, cesarja in domovino.

Prepričani smo pa tudi, da so tako sijajni shodi, kot je bil n. pr. lanski v Dolinčicah v Rožni dolni, trajnega vpliva na narod. Ljudstvo dobiva tu veselje do slovenske pesmi. Kako bi ga mu tudi ne vcepili tako izvrstni zbori, kot je društvo „Lira“, ki je iz Kamnika iz samega rodoljubja potovalo le-sem v Korotan. Veliko moč ima petje do človeškega srca, in zato se tudi podružnice družbe sv. Cirila in Metoda, zlasti na Koroškem, trudijo, da si pridobe svojih pevskih zborov. Družba jim rada pošilja pripravnih skladb in dela na to, da poštene pesmi izpodrivajo slabo blago.

Pri takih shodih se pa ljudstvo tudi marsičesa nauči. Predavanja o sadjarstvu in o kmetijstvu sploh, kakor se prirejajo, so posebno pripravna za ude na deželi, ki so večinoma priprosti ratarji. In tako dela družba

tudi za gospodarski prosep milega naroda. — Zajedno se na takih shodih pojasnjuje, za kakšne šole se trudi naša družba, namreč za šole na versko-narodni podlagi, ki naj bi se ozirale povsod tudi na krajevne okoliščine. Kako temeljito se je n. pr. to povdarjalo na podružničnem shodu za Št. Janž in okolico na Koroškem! Ko bode narod probujen, zahteval in dosegel bode po zakonih si jamčene pravice in pred vsem šol na versko narodni podlagi.

Koroški otroci komaj pričakujejo svojih roditeljev, da pridejo od podružničnih shodov. Zakaj neki? Prinašajo jim lepih knjižic, izdanih ali darovanih po naši družbi, ki so deci v pouk in razvedrilo. Tako dobe otroci veselje do poštenega, slovenskega branja. Tudi, ko odrastejo, beró o prostem času, t. j. ob nedeljah in praznikih, največ knjige družbe sv. Mohorja. Kolika sreča, če jih tako odvrčamo, da ne posedajo po gostilnah, kjer zapravljajo denar in se navadno vjamejo v mreže, ki jih jim nastavljajo nasprotniki, vabeč vse v svoj tabor.

In kaj dela družba sv. Cirila in Metoda na zelenem Štajarskem? — V otroških vrtcih v Celji in Mariboru vzgajajo šolske sestre našo nežno deco, polagajoč ji v mlada srca ljubezen do Boga in domovine. Srečni otroci, ki dobe zavetišče v teh vrtcih. A žal, da imamo tako malo zavodov. Po vsej črti ob nemški meji je mladina v nevarnosti, da jo potujčijo. Čuli smo letos o umirajočih Slovencih ob nemško-štajarski meji. Pa vedite, bratje: Žilavi so še ti kot umirajoči nazvani Slovenci in skrbno čuvajo svojo materinščino. Ne za las se ne umaknejo nazaj! Na zvonaj morajo često občevati nemški, a molijo v materinščini in doma govore slovenščino. Slovenka, došla kot nevesta v nemško hišo, govori tu svoj materni jezik s svojimi otročiči. Na stare dni se učijo ljudje tukaj med umirajočimi slovensko brati; mladina pa, ki pohaja po osem let nemške šole, posluša jih, ker sama časih ne zna brati ne slovensko, kamo-li nemško. In če družba sv. Cirila in Metoda spravi v take obmejne hiše zgodbe sv. pisma, evangelije in razlago evangelij, življenje svetnikov, torej knjige, ki se hranijo v hramu od roda do roda, ne bode li ona največja versko-narodna dobrodelnica zapuščenih naših bratov? Ne bo li dajala ljudstvu zdrave dušne hrane? Ne bo li tako vera naša narodna učiteljica? In če bi družba še ustanovila kar po vrsti slovenskih šol ob nemški meji, kako mogočen jez bi bilo to zoper vpliv potujčevanja, ki po svojih šolah vzgaja odpadnike, zasramujoče materino besedo in skoraj brezizjemno ob enem sv. vero!

Pa dosedaj tega ne moremo! Da ne moremo — tega smo si pa, žal, posebno v sedanjih slovenskih razmerah krivi najbolj sami. Zato se s teh žalobnih slovenskih tukáv ozirajmo na češko šolsko društvo, na Osrednjo Matico šolsko. V 12 letih svojega obstanka je ona ustanovila 2 lastni (veliki) gimnaziji, 49 ljudskih šol in 42 otroških vrtcev, ter vzdržuje na stotine učiteljskega osobja. Rešila je že skoro nebrojno dece in vzgojila, ter poučila jo v mili materinščini.

Občudujmo ta napredek: a nedosegljiv bi tudi pri nas ne bil. Saj naša domoljubnost ne bo mrzleja kot domoljubnost češka. Kolikor pa je češki narod večji kot naš, toliko obilnejši bi moral naš vzajemni trud biti, da posnemamo Čehe. — Pa še nekaj drugega je pri bratih Čehih. Pogled v „Vestnik“, izdajan po Osrednji Matici šolski, nam svedoči, kako si ob tej šolski družbi v Čehih segata v roko stožernik in ratar, vojak in pisar, kupec in rokodelec, dušni zdravnik in telesni vrač; — vsi so tu eno: prvi je zadnji in zadnji je prvi. Za vero in narod delati je kardinaln tako častno kot revežu, ki gre z edinim posestvom, s svojo žlico od hiše do hiše. In prav to je zaslomba, to je moč češke Osrednje šolske Matice. — Kaj, ko bi se mi Slovenci po izgledu čeških svojih bratov pobratili pred oltarjem družbe sv. Cirila in Metoda, tu segli si v roke, ter si obljubili podpirati družbo sv. Cirila in Metoda? To pa vsi skupno, vsi kar nas je! Osrednja Matica je punčica v češkem očesu, vredno bi bilo slovenskega naroda, da bi tudi njemu postala punčica v očesu družba sv. Cirila in Metoda. Radodarnosti Slovincem odrekati ni nikdo v stanu. Ta slovenska radodarnost pa naj se vsredotoči v darežljivi ljubezni do družbe sv. Cirila in Metoda.

Čehom je vedno pred očmi Matica. Nijedna vesela družba ne pozabi zapuščene obmejne dece, nijednega dobitka se ne veseli lastnik sam, ampak vsaj nekoliko odtrga za ljubljeno Matico. Mesto nagrobnih vencev, čestitk in voščil pošiljajo Čehi svoji šolski družbi male svote. Mesta in kmečke občine, hranilni in posojilni zavodi kar tekmujejo, podpirajoč Matico. Rokodelec jej daje od trdo prisluženega zaslužka, pisatelji in učenjaki jej v korist prirejajo javna predavanja in umetniki napravljajo koncerte. Prav vitežki pa jo podpirajo vsi premožni rodoljubi vseh stanov. Tako ji je, da sežemo v zgodbo zadnjih dnij, daroval ta čas domoljuben župnik 1000 gld., namenjenih za dijaško ustanovo na matični gimnaziji v Opavi.

Domorodci! Mar nas ne bodo navdušili taki vzgledi? — Ali nismo Slovenci v ljubezni do naroda v stanu biti — Čehi? Ne preiskujmo si najbolj skrivnih grehov, da bi si je drug drugemu očitali. Jenja naj nekaj po zlobnosti nekaj pa po nevednosti v nas vneseni boj! Kdor bo žrtvoval na oltar naše slovenske šolske družbe, ta bo s skrbjo za slovenstvo deloval v eminentnem pomenu za strogo versko šolo, kot si jo trudi povsod, kjer jej je moč, oživotvoriti naša družba sv. Cirila in Metoda. Slovenci! ne razdružujmo, ampak združujmo se, in naš klic naj se glasi: Vsi združeni v sredotočji pri družbi sv. Cirila in Metoda? Ta družba pa — delujoča za vero, Avstrijo in ožo našo domovino — naj živi!

Politični pregled.

Nova večina. — Pogajanja o novi večini so se zopet pričela. Vlada je mislila to stvar še dalje odlašati, ali jej je zapretel vodja levičarjev Plener, da njegovi pristaši ne glasujejo za finančni zakon, ako poprej se vlada ž njimi ne pogodi. Taaffe je potem hitel. Vladni program so predelali po željah

levičarjev in predložili cesarju v potrjenje. V ponedeljek so bili pri grofu Taaffeji načelniki treh velicnih klubov, da je jim razložil novi program. Levičarji so bili jako zadovoljni, ker se je vladni program prikrojil prav po njih željah. Grof Hohenwart pa baje z novim programom ni nič prav zadovoljen, ker se na njegove želje vlada ni pri spremeni programa prav nič ozirala. Jutri načelniki naznanijo v klubih nov vladni program in nedeljski jutranji listi ga še objavijo. Kolikor se dosedaj da sklepati, se trdna večina nikakor ne bode sestavila, temveč le večina od slučaja do slučaja. Vsa komedija torej ni imela drugega namena, kakor potolažiti levičarje, ki so pretili, da vlade ne bodo več podpirali.

Mladočehi in levičarji se tudi sedaj pogajajo. V imenu levičarjev se z Mladočehi pogaja dr. Menger. Namen temu pogajanju jeba je vse liberalne elemente raznih narodnostij približati na podlagi liberalizma in jih združiti v boji proti verski šoli. Ta pogajanja pa nimajo posebnega pomena, kajti dokler se Mladočehi drže češkega državnega prava, tudi skoro ni misliti na kako sporazumljenje mej njimi in levičarji. Še le potem, ko bi se Mladočehi postavili na stališče sedanje ustave, bi taka pogajanja dobila nekaj več pomena. Levičarjem so vsa ta pogajanja najbrž le sredstvo, da pritiskajo ložje na vlado, češ, drugače se z Mladočehi združijo proti njej.

Ogersko. — Na Ogerskem se je začela cepiti liberalna stranka. Trije poslanci so že izstopili, več družih pa preti z izstopom, ako se civilni zakon spravi na dnevni red. Mej prebivalstvom se je začelo močno gibanje proti civilnemu zakonu in s tem morajo računati tudi državni poslanci.

Italija. — Sleparije, katerim so prišli na sled pri italijanskih bankah, razburile so močno javno mnenje. V zbornici se je zahtevalo, da bi posebna parlamentarna komisija preiskala razmere pri bankah. Ministerstvo se je temu uprlo, češ, da bi to škodovalo italijanskemu kreditu v inozemstvu. Vsprejel se je predlog ministerskega predsednika, po katerem se bančne zadeve v zbornici odlože za tri mesece. Vlada seveda se boji škandala in gledala bo na to, da v teku tega časa razmere pri bankah uredi in razne sleparije prikrije.

Nemčija. — Ker se je svobodomiselnna stranka odločno izrekla zoper novo vojaško predlogo in je tudi centrum proti nji, namerava vlada, ki hoče na vsak način prodreti s svojo predlogo, poprositi na primeren način papeža, da bi ta vplival na centrum v državni zbornici in tega pripravil do tega, da bi se udal vladnim željam in pritrdil predlogi.

Rusija in Nemčija. — Ruski carjevič bival je minoli teden v Berlinu. Tja dospel je dne 24. januarija. Na kolodvoru pričakoval ga je cesar, ki ga je jako srčno pozdravil. Pri vходу v mesto pozdravljalo je obilno zbrano občinstvo navdušeno carjeviča in cesarja. Pri obedu dne 26. jan. napil je cesar ruskemu caru. Carjevič se je zahvalil in napil cesarju. — Ruski listi opisujejo z zadovoljnostjo presrečni vsprejem carjevičev v Berlinu in smatrajo prijateljstvo nemškega dvora do ruskega in obratno za poročstvo v ohranjenje svetovnega miru.

Amerika. — Na Sandviških otokih, in sicer na Havajskem otočju nastala je revolucija. Vladujočo kraljico so odstavili in izročili vladne posle posebni začasni vladi. Ob enem šla je v Vašington posebna deputacija, ki naj bi izposlovala zvezo kraljestva z Zedinjenimi državami. Pri revoluciji so prizadeti tudi Severoamerikanci. — Površina otokov meri 17.008 kvadratnih kilometrov in prebiva na njej po štetji iz l. 1884 okrog 80.000 prebivalcev. — Umrli je bivši državni tajnik zedinjenih držav, Blaine.

Anglija. — Ministerstvo se skrbno pripravlja na delo, ki je čaka pri zopetnem otvorjenji zbornice. Prestolni govor je že sestavljen in se je predložil kraljici v potrjenje. Razun irske homerule razpravljala bo zbornica tudi o drugih važnih državnih reformah. Posebno volilski red se ima v marsičem